

Vergaderjaar 2008–2009

31 482

Cultuursubsidies 2009–2012

Nr. 29

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP EN DE STAATSSECRETARIS VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 maart 2009

Op woensdag 19 november jl. is tijdens het Algemeen Overleg over internationaal cultuurbeleid de samenwerking met Vlaanderen aan de orde geweest. In dit overleg hebben wij toegezegd het gemeenschappelijke cultuurbeleid met Vlaanderen in kaart te brengen. Deze brief is tevens een reactie op de motie van Van Vroonhoven-Kok en Leerdam (18 december, 31 482 nr. 23, 2008/2009) over het uitbouwen van de culturele samenwerking onder de paraplu van de Nederlandse Taalunie.

Culturele samenwerking met Vlaanderen

De culturele samenwerking en uitwisseling met Vlaanderen loopt goed. Veel Nederlandse kunstenaars vinden hun thuis in Vlaanderen, veel Vlaamse kunstenaars werken in Nederland. Onze Dichter des Vaderlands woont in Antwerpen, waar hij eerder stadsdichter was. Kunstliefhebbers in het zuiden des lands gaan eerder naar de opera in Antwerpen dan naar de Nederlandse Opera in Amsterdam. Er is sprake van natuurlijk en vanzelfsprekend cultureel grensverkeer en culturele samenwerking.

De Nederlandse en Vlaamse cultuur zijn nauw verwant omdat wij dezelfde taal spreken. Daarom is en blijft de Nederlandse Taalunie (NTU), de beleidsorganisatie waarin Nederland, Vlaanderen en Suriname samenwerken op het gebied van de Nederlandse taal, een belangrijke organisatie in het gemeenschappelijk cultuurbeleid. Twee andere belangrijke pijlers zijn onze twee cultuurhuizen; de Brakke Grond in Amsterdam en het Vlaams-Nederlands cultuurhuis deBuren in Brussel. Ten slotte noemen wij de Commissie Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland (CVN), die op 31 januari jl. haar tienjarig bestaan vierde. De CVN draagt zorg voor de uitvoering van het «Verdrag inzake de samenwerking op het gebied van cultuur, onderwijs, wetenschappen en welzijn tussen de Vlaamse Gemeenschap in het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden» en adviseert gevraagd en ongevraagd beide regeringen over mogelijkheden voor samenwerking en uitwisseling. De CVN adviseert niet over

taal en literatuur, omdat daarvoor de NTU is aangewezen. De cultuurhuizen de Brakke Grond en deBuren zijn een ontmoetingsplek voor kunstenaars en debat en vervullen meer en meer de rol van praktische aanjager van culturele samenwerking en uitwisseling. Naast deze vier organisaties zijn er tal van culturele samenwerkingsverbanden. In de bijlage wordt een aantal voorbeelden gegeven.¹

Op dit moment worden deBuren en CVN geëvalueerd, in gezamenlijke opdracht van de Vlaamse en Nederlandse overheden². De resultaten van deze evaluatie zijn naar verwachting dit najaar gereed en worden samen met onze beleidsreactie naar de Kamer gestuurd. Afgezien van het feit dat evaluatie volgens de beheersconvenanten met beide instellingen nu voorzien was, vonden wij het ook nodig om te laten onderzoeken of er overlap is tussen de verschillende organisaties.

Motie Van Vroonhoven-Kok en Leerdam

Uw motie behelst twee vragen: kan de samenwerking nog verder worden uitgebouwd? En kan dat onder de paraplu van de Taalunie?

Zoals hierboven reeds gesteld, verloopt de samenwerking en culturele uitwisseling met Vlaanderen goed. Bij de vraag of verdergaande samenwerking gewenst is, moet eerst worden bekeken of er een duidelijke meerwaarde is voor de partijen die samenwerken. Het gaat ons niet om het samenwerken vanwege het samenwerken. De CVN en de beide cultuurhuizen hebben de afgelopen tien jaar bijkans alle mogelijkheden verkend en in kaart gebracht. Onze indruk is dat we het optimum zo langzamerhand benaderen.

De culturele samenwerking heeft naast taal en literatuur ook betrekking op kunsten en cultureel erfgoed. De expertise op dit gebied ligt niet bij de NTU maar bij andere organisaties (zie hiervoor ook de bijlage waarin een aantal voorbeelden wordt gegeven). Het lijkt ons dan ook niet raadzaam om alle culturele samenwerkingsactiviteiten onder de paraplu van de Taalunie te brengen, zoals verzocht in de motie.

Wij zijn van mening dat we veel delen met Vlaanderen op het terrein van cultuur en hechten veel waarde aan intensieve culturele samenwerking. Maar er zijn ook verschillen. Wij weten elkaar te vinden op terreinen waar kansen liggen voor succesvolle gezamenlijke presentaties in het buitenland, bijvoorbeeld met Codart als het gaat om Vlaams-Nederlandse schilderkunst, met de Taalunie als het gaat om taal, met de stichting Ons Erfdeel in de Engelstalige publicatie The Low Countries, of in Boedapest waar we samen het LOW-festival organiseerden; kortom, als een gezamenlijke presentatie meerwaarde heeft. Maar het is ook normaal dat we niet in alle disciplines of in alle landen gezamenlijk optrekken.

In het Algemeen Overleg met de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken en de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen op 19 november 2008 hebben wij gezegd dat niet het misverstand moet bestaan dat er een culturele unie met Vlaanderen is: het is niet één cultuur. Vlaanderen en Nederland hebben verschillende culturen, er zijn veel overeenkomsten, wij delen een taal en het loopt in elkaar over. Wij doen elkaar echter geen plezier met te doen of het één cultuur is. We denken juist dat we de afgelopen anderhalf jaar de samenwerking in het internationaal cultuurbeleid tussen Nederland en Vlaanderen hebben geïntensiveerd.

De bekende Vlaamse dichter en denker Jozef Deleu verwoordde het als volgt:

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

² De NTU en de Brakke Grond zijn geen onderwerp van evaluatie omdat deze organisaties recentelijk zijn geëvalueerd.

«Onze culturen zijn nauw verwant, omdat we nu eenmaal dezelfde taal spreken. Toch zijn de verschillen te groot om die realiteit te ontkennen. We moeten samen doen wat we samen kunnen doen, maar het is normaal dat de wegen soms uiteenlopen (...). Binnen één en hetzelfde taalgebied heeft Nederland Vlaanderen als het dichtstbijzijnde buitenland en Vlaanderen Nederland als het dichtstbijzijnde buitenland.»¹

Wij willen blijven investeren in de bestaande bilaterale samenwerking op het gebied van cultuur, omdat wij elkaar op dit gebied kunnen versterken. De betrokken organisaties ervaren de samenwerking met de Vlaamse partners als nuttig en waardevol. Veel van de samenwerking ontstaat in het veld, zonder tussenkomst van de overheden. Wij kunnen als overheden de samenwerking soms vergemakkelijken door praktische obstakels weg te nemen of partijen met elkaar in contact te brengen, maar uiteindelijk moet de samenwerking van de professionals zelf komen. Dat moet naar onze overtuiging de basis zijn voor iedere samenwerking.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R. H. A. Plasterk

De staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
F. C. G. M. Timmermans

¹ Monologen met Jozef Deleu, uitgeverij Kritak, 1993.